

A CANDEA

Edita: Asociación "FONTE do MILAGRO" - VERÁN 2007 - Depósito Legal: LU-454-00 - Nº 22 - 1 €

Revista do Caurel

SUMARIO

Páx 1	Fotomontaxe Portada - Martiño Picallo
Páx 2	Sumario, Teléfonos de Interese
Páx 3	Editorial
Páx 4	Demasiadas Diferencias
Páx 7	Festa da Serra - Homenaxe a M ^a Mariño
Páx 8	O Caurel, Perlas douradas
Páx 12	A Casa do Campo
Páx 13	A Fontiña
Páx 14	Certame de Pintura
Páx 16	Relatorio dunha convivencia galaico-extr.
Páx 18	Auga pasada move muiño
Páx 19	Día das letras
Páx 20	Construcción e Cultura
Páx 24	A Pobreza no mundo
Páx 25	Filandón
Páx 26	Homenaxe a José González López
Páx 27	Recuncho para Poesía

TELÉFONOS DE INTERESE

CENTRO MÉDICO (Folgozo)	982 43 30 33
CENTRO MÉDICO (Seoane)	982 43 30 90
HOSPITAL COMARCAL (Monforte)	982 41 79 00
EMERXENCIAS MÉDICAS	061
SOS GALICIA	112
CRUZ VERMELLA (Pedrafita)	982 36 70 06
CRUZ VERMELLA (Quiroga)	982 42 83 55
FARMACIA (Folgozo)	982 43 30 54
CASADO CONCELLO	982 43 30 01
CUARTEL GARDACIVIL (Seoane)	982 43 30 83
AUTOBUSES "Empresa Caurel"	982 42 82 11
ESTACIÓN DE AUTOBUSES (Monforte)	982 40 49 50
ESTACIÓN RENFE (Monforte)	982 40 20 96
INCENDIOS FORESTAIS	085

SONO ETERNO

Terras rexias do Caurel,
de paisaxes con sentimento,
ata na súa musa hai mel,
para endulza-lo pensamento.

Seredes as depositarias
dos meus profundos pesares,
producto do sufrimento
polas terras e albares.

Quixera que fora no outono
cando a folla xa deixa as árbores
quedando estas nun soño
con sentimentos e pesares...!

Non quixera que o meu espírito
quedara en terra paga
para que volvera a nacer
naha terra soberana.

Xesús Galán - Abril de 1998

A asociación "FONTE do MILAGRO" e a dirección desta revista non se fan reponsables dos traballos que nela se publican. Esta responsabilidade pasa ó autor/a.

Si achegas algún traballo para que sexa publicado debe vir acompañado dos datos persoais. Non se publicarán, fotografías, textos, etc. nos que se descoñeza a identidade do autor.

Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO"

Tlf.: 982 210 128 - 619 025 252

E-Mail: froxan.vila@terra.es

Web: www.fontedomilagro.org

CASAS RURAIS

ALUGUER
DE QUADS

RODRIGO e A BOUZA

Ó PE DA FERMOSA DEVESA DE PADERNE

A MELLOR MANEIRA DE DISFRUTAR DA NATUREZA

Información e reserva: Tfno e Fax: 982 185 110 Paderne, O CAUREL

FÉ chámasele, segundo algúns, a *crer o que non se ve*. Nos tempos que corren é máis normal *ver o que non se cre*; a credibilidade conta ser pouca cousa. Somos máis desconfiados que antano ou pola contra, mentimos máis?, algo de todo pode haber, á falta da “fe” recorreremos ó dito “do que se escoita nada e do que se ve a metade” este coida ser o razoamento máis usual. Tamén é certo que “a fe move montañas” isto é crible, as veces é tal a forza da nosa mente que somos capaces de trasladar a Serra do Courel ó corazón de África e colocar no seu sitio o Kilimajaro, ¡por falta de fe que non sexa!. Realidade ou ficción?... Aí está o dilema, cada quen que pense como lle veña en gana, e o que non cre e o que non ve, que non veña.

Nas virtudes teoloxais do Cristianismo, a **Fe** é a primeira que se nomea, aínda que se diga que a máis importante sexa a **Caridade**, a **Esperanza** é a última das tres, de aí virá o dito “a esperanza é o último que se perde”. A igrexa veunos inculcando a importancia que para o ser humano ten o crer no nunca visto, eu non discrepo; mal vai o que só cre no que os seus ollos albiscan.

No Courel levamos moitos, moitísimos anos **crendo** en todo o que nos contan, por que o que vemos e outra realidade, fai tempo, e disto xa se leva falado moito, apareceron uns *plans* caídos do ceo, unhas pesetiñas daquela que ían vir coma anel ó dedo, a saída do pozo no que se atopaba a Serra e seu entorno, e ó mesmo tempo nos facían recuperar a fe, esa tan necesitada maneira de ver unha solución a todo un atraso histórico no que se atopaba a comarca.

No meu paso pola escola ensináronme que España se atopaba xeograficamente en Europa, ollaba o mapa e efectivamente, formabamos parte do Vello Continente, pero o que descoñecía era que os moradores da península e algunha illa agregada non eramos europeos. Existía daquela o BENELUX o que sería base e fundamento para facer un continente unido e forte economicamente, onde conxuntamente os estados traballen polo benestar, xustiza e todo o que isto conleva; así foi “en parte”, os países máis desenvolvidos social e economicamente agrupábanse e pouco a pouco Europa ía medrando, hasta que chegou o día que a nosa España entraba a formar parte de pleno dereito desta Comunidade. Un gran logro, sen lugar a dúbida; chegaban cartos a esgalla, fixéronse e proxectáronse moitas obras; o tan desexado desenrolo do Estado empezaba a despuntar; un dos obxectivos da Europa unida era que as zonas máis desfavorecidas se virían máis beneficiadas. O Courel foi, e segue a ser, unha destas zonas tan necesitadas, tan falta de cartos para levar adiante proxectos, coma escaseza de proxectos en si. Eu, persoalmente resigneime e crin todo o que dicían, *tiña fe...* ollaba unha raiola de luz no escuro pozo no que nos tocara vivir,... eramos coñecidos en Bruxelas...!; a partires de entón, falar de O Courel era falar de desenrolo, un xiro de 180º co que todos soñamos tempo e tempo.

Disto xa fai anos, anos que España xa é Europa, anos que O Courel existe pero o peor que este paso de tempo pouco axudou o tan desexado e necesitado despegue da Serra, e non sería por falta de *fe* por que moitos crer cremos.

Facendo de novo mención ás virtudes teoloxais podemos dicir que fe non nos falta, caridade aínda nos queda, damos a esgalla do pouco que temos, o peor, e non sei si neso pecaremos, é que a nosa vontade recae nos nosos políticos e gobernantes ós que lle ofrecemos e damos o noso voto a cambio de nada. E por fin esperar e esperar mentres nos quede un fio de esperanza.

E.M.Vila

 MORENO

No antigo obradoiro do pintor **Avari**. **MORENO** convida a viño doce a tódolos amantes do **CAUREL**.

ARMANI - - MOSCHINO - - CALVIN KLEIN - - ADOLFO DOMÍNGUEZ - - GANT
TOMMY - - BELSTAFF - - BARBOUR etc.

MORENO • Marqués de Ugena, 40 **Sarria** (Lugo) • Tfno.: 982 530 791
PORTOMORENO • Prza. Conde Fontao, 13 **Foz** (Lugo) • Tfno.: 982 141 804

DEMASIADAS DIFERENCIAS

Cando viaxamos, aínda sen pretendelo, acabamos facendo comparacións malia que estas sempre resulten odiosas.

Pola ponte da Constitución do ano 2006 fixen unha viaxe turística pola Rioja, o que se chama a ruta do viño. Tiña ganas de pasar uns días disfrutando do turismo rural dunha zona da que, por certo, tiña moi boas referencias, e a fe que valeu a pena. Se ben é certo que non me sorprendeu, precisamente por esas boas referencias, non o é menos que a realidade as superou amplamente.

No que se refire as casas rurais, sen temor a esaxerar, diría que moi ben en xeral e excepcional no que a organización se refire. Moi bon rolo e colaboración entre elas á hora de pasarse clientes dunhas as outras, xa non só as do mesmo pobo, senón tamén as dos pobos do entorno. Puiden comprobar que entre elas en lugar de rivalidade impera a colaboración na colocación dos clientes. Como é lóxico, cada un terá as súas preferencias á hora de elixir destino para dar aloxamento ós clientes que non poden atender no seu establecemento, pero non é esa a impresión que dan. Todos eles forman un equipo de apoio que no Caurel resulta inimaxinable. No momento en que un ten completo e recibe unha petición de aloxamento, automaticamente se pon en contacto telefónico con outros establecementos do entorno ata que lle atopan sitio ó cliente, pero en ningún caso se lle di que non hai sitio sen mais. O importante para eles é que ninguén se marche da comarca ou deixe de visitala por falta de aloxamento. Naturalmente, vendo esta actitude, os que sabemos o que se guisa nos nosos pobos do Caurel non nos podemos resistir a facer comparacións e sentir unha certa envexa, san, iso si, pero envexa ó fin e ó cabo vendo ese abismo entre unhas zonas e outras: verdadeiramente digno de eloxio. Os resultados priman, e esta colaboración parece que lles resulta moi rendible. Hoxe mandas un cliente a outro establecemento por ter o teu completo, pero mañá posiblemente a ruta sexa á inversa, e isto a final de ano nótase nos resultados. Esta é, sen dúbida, unha boa maneira de melloralos, tanto estes coma a boa relación entre os establecementos do mesmo ramo. Como de visitar pobos se trataba, ademais das bodegas mais importantes tiven a oportunidade de poder asistir, entre diversos actos

culturais, a un mercado medieval en Santo Domingo de La Calzada, onde un, de golpe, se atopa inmerso na Idade Media gozando dun ambiente medieval coas súas danzas e festexos rueiros: exposición de artesanía ó estilo da época; postos de estupenda gastronomía; artistas ambulantes ofrecendo o seu arte polas rúas; venda de todo tipo de herbas medicinais, etc. Hai herbas para todos e para todo: para gordos, para fracos, para impotentes, para a fertilidade, para resfriados, para febres, para a gorxa, para abrir o apetito, para pechalo, etc. Naturalmente todos os participantes, tanto nos festexos coma na exposición e venda de produtos ían, loxicamente, perfectamente ataviados ó estila da época. As xentes deses pobos participan activamente nos festexos expoñendo e vendendo produtos artesanais de elaboración propia que, a xulgar polo

movemento de visitantes degustando eses manxares o negocio non lles ía nada mal. Os prezos tiraban mais a altos que a baixos, pero pagábase gustosamente tendo en conta a calidade dos produtos e a esmerada organización, que todo conta.

Evidentemente os participantes non pretenden facer un gran negocio co esas vendas, pero ó tempo que dan saída a uns produtos de elaboración propia e obteñen uns ingresos extras, colaboran estreitamente coa organización do mercado dando a coñecer os seus produtos e pobos;

gracias a iso cada vez é maior o número de visitantes procedentes de toda España e, naturalmente, cada ano o negocio tamén e maior.

E admirable ver como pobos dunha zona nada privilexiada paisaxísticamente se mobilizan para que haxa vida e negocio.

A zona do alto Oja non é precisamente rica nin dispón dunha beleza paisaxística destacable. Teñen unha agricultura e gandería en claro retroceso coma a do Caurel, pero cun concepto da vida e de facer negocio que nada ten que ver coa nosa mentalidade. Tanto a madeira coma o turismo rural convertéronse no motor da economía en substitución da agricultura e gandería, que como queda dito, tamén se viñeron abaixo.

Son pobos de poucos habitantes: Ojacastro, 241, Zorraquín, 49, Valgañón, 182, Santurde, 329, Santurdejo, 218. etc., nos que puiden ou pilas de leña ó redor das casas, tampouco casas esborralladas que tanto

Pozo do Tesouro - Froxán

CUBERTAS DE PIZARRA E CANALÓNS

Fontal S.L.

Tfnos. 982 25 16 55 / 982 22 96 56
Móvil: 607 58 94 65 • LUGO

comprobar outra gran diferenca cos nosos pobos do Caurel: a limpeza das rúas, o exquisito respecto ó entorno urbano con total ausencia dese odioso feísmo noso. Non se ve unha casa a medio facer que denote anos de espera, nin unha sola uralita nos tellados, nin cobertizos ou pilas de leña ó redor das casas, tampouco casas esborralladas que tanto deterioran a imaxe dun pobo, ademais de ter uns servizos que para nós os quixéramos: piscinas, instalacións deportivas, rutas de senderismo, moi ben coidadas polos seus respectivos concellos, etc. É certo que non todos os concellos dispoñen de todos os servizos, pero como as distancias entre eles son cortas debido as pequenas dimensións da maioría, (nalgúns o seu territorio limitase ó casco urbano e pouco mais), comparten instalacións que nalgúns casos atópanse a menos de 5 km. de distancia. Cada concello ocupase das súas rutas de senderismo que enlazan coas de concellos lindeiros para facelas mais longas, e semella que compitan por telas mellor cos veciños. Saben perfectamente que unha das actividades económicas mais relevantes como xeradora de emprego e riqueza para as zonas desfavorecidas é precisamente o turismo, ó que aloumiñan ofrecéndolle bo servizo e ocio para que non se aburra, capítulo este moi importante.

E como de visitas se trata, non se pode pasar sen facer unha á rúa das tapas de Logroño, situada no centro da cidade, onde un pode deleitarse degustando unhas exquisitas e variadísimas tapas acompañadas dun excelente Rioja, como mandan os cánones. Tampouco se debe esquecer de pasarse por Haro para gozar dunha sartenada, un prato sinxelo pero apetitoso onde os haxa.

Nestes pobos da Rioja, aínda que se trata de concellos de pequenas

dimensións e escasa poboación, a ningún se lle ocorre a xenial idea do señor alcalde de Lalín, de unificar concellos para poder dar servizos. Teñen poucos habitantes, como queda reflectido máis arriba, pero para eles os seus concellos son un sinal de identidade ó que baixo ningún concepto estarían dispostos a renunciar. Parécenlles unha solemne parvada as reunificacións que algúns alcaldes, afortunadamente poucos, están propoñendo en Galicia para poñerse unhas medallas que os concellos pequenos pagarían moi caras. Aquelo de que mais vale morrer de pé que vivir de xeonllos penso que podería ser perfectamente aplicable neste caso.

Pero para atopar grandes diferencias tampouco fai falta ir tan lonxe; que

ASESORES VILA CASTRO S.L.

ASESORES DE EMPRESA

ÁREA FISCAL-CONTABLE

ASESORAMIENTO FISCAL

- Asistencia a Inspecciónes.
- Recursos.
- Constitución de Sociedades.
- Declaración Censal
- Legalización de Libros.
- Planificación Contable-Fiscal.
- Contabilidad de Sociedades.
- Confección de Libros Fiscales.

GESTIÓN TRIBUTARIA

- Declaración de la Renta de las Personas Fiscales.
- Impuesto de Sociedades.
- Impuesto de Actividades Económicas.
- IRPF Retenciones a Cuenta.
- Módulos, índices o Signos.
- Ingreso a Cuenta de Sociedades.
- Estimación Directa.
- Liquidación de I.V.A.

HACIENDA

- Presentación de Declaraciones.
- Presentación de Liquidaciones y Pago de Impuestos.
- Presentación de Actividades Económicas.
- Presentación de Sucesiones.
- Solicitudes de Número de Identificación Fiscal.
- Solicitud de Etiquetas.
- Solicitud Certificado Negativo de Hacienda
- Solicitud Duplicados de Documentos.
- Solicitud Cambio de Titularidad en el Catastro.

Parque de San Lázaro, 9 - 3º Dcha. • 32003 OURENSE
Teléfonos 988 221 128 - 22 33 44 - Fax: 988 22 36 41

ÁREA LABORAL

SEGURIDAD SOCIAL

- Alta de Empresa.
- Partes de enfermedad y accidente.
- Libro de Visita y Matrícula.
- Nóminas y Seguros Sociales.
- Preparación y Cálculo de Finiquitos.

ASESORAMIENTO LABORAL

- Estudio y Elaboración de Contratos de Trabajo.
- Inspecciones.
- Expedientes de Jubilación.
- Pensiones.
- Negociaciones y Conciliaciones Extrajudiciales.
- Actas de Conciliación.
- Tramitación Expedientes Subvención.

ÁREA JURÍDICA

- Civil.
- Laboral.
- Administrativo.
- Divorcios.
- Fiscal.
- Mercantil.
- Herencias.
- Impagados.

OTROS SERVICIOS

- Tramitaciones varias a vehículos.
- Permisos y Licencias.
- Asesoramiento Financiero - Comercial.
- Patentes y Marcas.
- Registro Mercantil.
- Registro Propiedad.
- Informes Comerciales.
- Informes Prejudiciales.
- Verificaciones registrales.

Velázquez Moreno, 9 - 6º Ofic. 16 • 36201 VIGO (Pontevedra)
Teléfono/Fax: 986 22 23 23

témolas ben preto de nós. Ás veces entre un lado e o outro dunha montaña, aínda que nos una a mesma lingua, gastronomía, costumes, etc., esas diferencias son abismais. Tanto é así que cando lemos na prensa que os habitantes do outro lado dos Ancares pensan e ven as cousas tan diferentes dos deste, un percibe que non debemos ter moita lucidez se non somos capaces de distinguir entre progreso e anacronismo. Ó outro lado dos Ancares os alcaldes e veciños brincan de alegría ante a posibilidade de ver declarado Parque Natural todo ese macizo e velo convertido canto antes nun santuario natural sabedores da riqueza que eso supón para a zona mentres moitos alcaldes da nosa banda, sen que saibamos por qué, veno todo negro e sen futuro. Algúns alucinamos ante esas dubidosas actitudes. A verdade é que xa non sabemos se achacalo á falta de información ou ó exceso de ignorancia de certas persoas desta banda. ¿Serán as dúas?

Ante esa gran dúbida que nos pode prexudicar a todos, deberían documentarse mellor para non meter a pata, e botar unha ollada retrospectiva ós datos estatísticos das últimas décadas; chegarían á conclusión de que sen Parque Natural os resultados ata agora foron nefastos, polo tanto vale a pena buscar outras vías de desenvolvemento se non queremos seguir vendo agonizar toda esta zona. Por mal que nos fora, seguro que o futuro nos depararía algo moito mellor do que nos depararon o pasado e presente. Particularmente penso que negarse a aceptar ou dubidar das vantaxes dun Parque Natural, vendo o declive que padecemos desde hai tantos anos, é como mínimo unha irresponsabilidade dos que din que non en base a non se sabe ben qué. Antes de adoptar unha postura negativa sobre algo tan relevante deberían obter información das zonas nas que xa existen parques naturais. O futuro da zona está en xogo, e co pan das futuras xeracións non se debe xogar.

Unha vez declarado Parque Natural, se isto chega a acontecer, debe contribuír decisivamente na recuperación da poboación, ou polo menos frear o éxodo que nos asola desde hai tantos anos. Loxicamente este debería ser o pistoletazo de saída para que o noso concello saia do esquecemento e atraso secular ó que estivo sometido. Se sabemos aproveitar esta oportunidade os nosos descendentes agradeceránnolo. No entorno dun Parque Natural créanse moitos postos de traballo, sobre todo no sector turístico, que ó mesmo tempo pode contribuír de maneira decisiva na recuperación de actividades agrícolas e gandeiras abandonadas por falta de xuventude e mercado, esa agricultura ecolóxica de sempre que foi esmorecendo coas persoas e que agora se podería recuperar para ofrecer produtos de calidade ó turismo que, sen dúbida,

visitará o parque e valorará moi positivamente a calidade da cociña das nosas aboas feita a base de produtos naturais do Caurel; a nosa cociña de sempre compaxinándoa cun lixeiro toque de modernidade que debe aportarlle a xuventude seguindo as correntes actuais. A tradición non ten por qué estar reñida coa modernidade, e no Caurel hai unha tradición gastronómica secular que se debe potenciar baseándoa, principalmente, na calidade dos nosos produtos moi apreciados dende hai moitos anos. Sabemos que o nome de O Caurel vende moi ben e temos que aproveitalo. Gabriel García Márquez na súa novela "Vivir para Contarla" eloxia a calidade dos xamóns do Caurel na Colombia dos anos corenta. Posiblemente aqueles xamóns tan apreciados por aqueles lares serían de porco celta, un porco de excepcional calidade que a punto estivemos de perdelo para sempre. Hoxe, afortunadamente, gracias á boa visión de futuro dunhas poucas persoas estase recuperando con éxito nalgúns zonas de Galicia. Esperemos podelos ver de novo por entre os nosos souts alimentándose co esas castañas que ninguén quere apañar nestes tempos e podamos volver a disfrutar dos seus xamóns. Non está mal que un mestre da pluma tan prestixioso doutro continente pondere tan positivamente a calidade dun xamón que hoxe en Galicia non coñece case ninguén. Sempre é bo que se valoren positivamente os produtos dunha zona, pero se esa valoración ven dun personaxe tan distinguido, aínda mais. Graciñas polos seus eloxios D. Gabriel.

Arturo A.R.

Delicias do Souto

Rúa Nova, s/n • 27325 Folgoso de Caurel
Tlf.: 982 433 026 • Móvil: 629 412 111 • Lugo

FESTA DA SERRA

HOMENAXE DA ASOCIACIÓN A MARÍA MARÍÑO

coa xente que ali se deu cita para facer unhas prácticas e, ó mesmo tempo, decatarse da dureza da labor. Nesta actividade están a poñer ollo estudiosos e personas interesadas na recuperación dos vellos oficios e a tradición.

Nunha xornada primaveral, como debe corresponder ó mes de maio, nun ambiente de festa total ían pasando pola *estada* moitos dos ali presentes, querían sentir de preto o son brumoso e acompasado da *Serra de Aire* e contemplar como ía caíndo o serrín e así convertendo os troncos de castiñeiro en táboas. Un espectáculo máximo.

Logo da demostración da serra e un bo xantar e coincidindo que neste día se cumpría o corenta cabodano do pasamento de María Mariño a quen este ano a Academia Galega da Lingua agasallou coas Letras Galegas.

Para homenaxear á poeta organizouse un recital no que colaboraron o colectivo de Poetas do Sur Lucense que, lendo creacións propias ou mesmo da homenaxeada, fixeron que o ambiente se animara

e engrandecera o xa fermoso enclave de O Pontón, un lugar mítico por si mesmo pero que nesta xornada adquiriu unha dimensión extraordinaria. Fermosísimo espectáculo cheo de emoción.

Participaron tamén no recital poetas locais e membros da Asociación Ecoloxista ADEGA así como algún espontáneo que quixo aportar un gran de area a este evento.

Rematado o festexo, os rumores e valoracións feitas invitan a que estes actos deben ter unha continuidade no tempo e entre todos recuperar, manter e dar gloria ao Courel e todos os tesouros e segredos que nel se agochan.

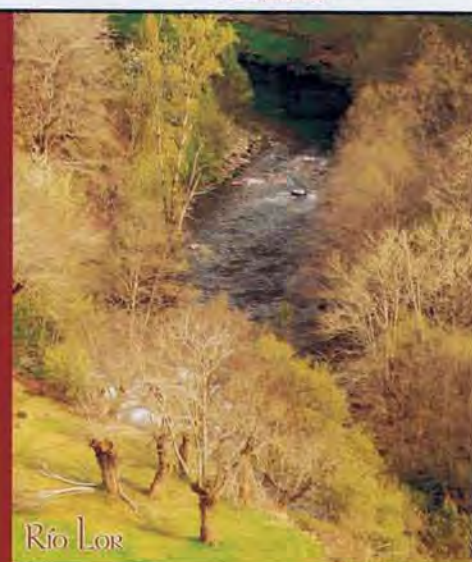
Dende a Asociación "FONTE do MILAGRO", responsable en parte desta actividade temos que agradecer a axuda desinteresada que os poetas quixeron facer para que os actos foran un éxito.

19 de Maio

19 de maio de 2007

Río Lor

Ven a coñecer un PARAÍSO RURAL nun marco inigualable.

casa da
AIRA
turismo rural

Froxán 27 · Folgoso do Courel · Lugo
Tel.: 982 199 673 · casadaaira@gmail.com
www.casadaaira.com

A perla dourada de O Courel, sen dúbida é a castaña que non estamos a explotar como deberíamos, por falta de información, coñecemento, de fe e tamén de imaxino; amais doutras circunstancias e aspectos.

A información é o abono para xurdir ideas que son fundamentais para construír un país. Dicía Ganivet que "As cidades onde falta o contrapeso das ideas son coma os desertos", cousa que non é difícil de contrastar na nosa realidade social, anque visto dende óptica non filosófica senón da sarcástica, diríamos que ideas hai moitas e perdidas, atopándonos máis cómodas nadando entre bágoas que aplicando ideas pragmáticas para beneficio do noso desenvolvemento socioeconómico.

Con isto, libreme Deus de querer xulgar nada, pero se facemos un pouco de reflexión, recoñeceremos que en xulgar aínda non reparamos moito, en todo caso, case sempre aí remata o noso esforzo. De calquera xeito, xulgar é unha función do home que non poden facer os animais, pero debe levar consigo polo menos 4 premisas: ser obxectivos, ter experiencia, non fiarse das aparencias e ser xuíz dun mesmo; pensamento filosófico que nos pode axudar na pretensión deste artigo.

Por outra banda, en sentido xeral e neste caso en particular, a poboación de O Caurel debe saber o que

ten e o que debe ter no futuro, pero se nos referimos a esa perla natural, sen dúbida cara ó futuro ten que producir castaña que teña valor industrial, castaña grande, pelable, polo que nas novas plantacións hai que telo en conta, o que non quere dicir que toda teña que ser así, como na realidade sucede.

Estamos, cunha produción abundante que ten as condicións contrarias (tamaño reducido), polo que temos na actualidade que debullar nos miolos para ver como facemos comercialmente para crear un proceso de dinamización colectiva.

Para facer fronte a esta situación a xente do O Caurel e os galegos en xeral, teñen que saber e coñecer esta situación, e cal debe ser a resposta deles. Para iso partimos dos seguintes puntos ou aspectos:

1º) Deben coñecer que polo de agora son produtores de materia prima (castaña pequena e doce) e de souts algo deixados da man de Deus polo que necesitamos quitar castaña e así facer interesantes os souts.

2º) Deben industrializar o produto no posible, para iso se están a instalar mini industrias. O resto consumilo en fresco.

3º) Deben ter capacidade comercializadora, e dentro deste capítulo darse conta que de momento hai que darlle saída á maior parte da castaña para fresco.

pinturas RICARDO
Ferramentas para o Pintor

Ricardo Varela Varela
DELEGADO DE VENDAS

Mª Teresa Castro Álvarez
VENDAS

Rúa/. Manuel María, portal 1 - baixo A • Tfno. y Fax 982 212 209 / Particular 982 245 248 • 27003 LUGO

Para poder facer isto con éxito, debemos promocionala como a mellor para asar, que non é contar mentiras, senón realidade pura.

4º) Para facer esa promoción, nós mesmos temos que comela, e pregoar ós ventos que esa castaña pequena e doce, é a raíña da brasa. Como consumidores tócanos responder e non deixarnos levar polo complexo de miseria ó que parece que estamos apuntados.

Diciá Shakespeare que a multitude elixe polos ollos e non co corazón e eu engadiría que a medias coa razón, porque se usarámola razón debidamente, teríamos que ser obxectivos que é o que precisamos para desenvolver os nosos potenciais, sendo un deles a castaña comercial, á que consideramos elemento dinamizador.

Como obxectivos para xerar dinamismo na zona, deberíamos marcarnos o de comercializala toda e para iso hai varios camiños:

a) Deixala para alimentación animal salvaxe, ou libre o que non creio que sexa o máis rendible, pero en parte aroveitable

b) Transformala para o consumo humano; en fariña, conxeladas, pilongas, etc.. O máis viable para a zona en fase inicial é vendela como castaña pilonga; posteriormente outras fórmulas serían axeitadas.

c) Vender en fresco, que é a venda tradicional.

Feitas estas puntualizacións moi en síntese, temos que pensar que na actualidade estamos nun círculo vicioso, onde: hai pouca xente, porque non hai ingresos; non hai ingresos porque non se produce, non se produce porque non hai rendibilidade, non hai rendibilidade porque non se traballa ou produce ben e non se produce ben porque non hai saída ós produtos axeitadamente etc., de todo isto só hai que botarlle un ovo e temos unha tortilla que podíamos chamar da desfeita ou despropósito.

Sen dúbida ten que haber solucións e hainas, e querémonos referir neste caso a solucións pouco custosas nas que pode participar ata o último poboador desas serras.

Aplicando parte do pensamento filosófico que citaba inicialmente como é a experiencia, coidamos que esa lameirada viciosa témola que romper e os anos de traballo ensináronnos que para iso nada mellor cá industrialización pequena, por varios motivos, que podemos citar:

a) Damos valor ó noso ademais de darnos pracer.

b) Damos imaxe da zona ós produtos identificados, e ó revés, evitando que outros vendan produtos co nome de O Caurel, sen selo.

c) Funcionamos por simpatía; detrás dese proxecto saen outros. (Outros dirían que por envexa) neste caso danos o mesmo pero a

**Serigráfica
ARGENTINA**

**IMPRESIÓN SOBRE TODO
TIPO DE MATERIAL**

C./ Flor de Malva, 21
Tel. y Fax - 982 20 21 93
Garabolos - Lugo

caso danos o mesmo pero a experiencia dinos que funcionamos deste xeito.

d) Os procesos industriais tiran da produción, sempre sucede así, porque a industria pide materia prima e o produtor síntese interesante ademais que remata comprendendo situacións que antes non entendía.

- e) Crea asentamento poboacional
- f) Etc...

Pero, se algún caurelán, está refregándose nas mans porque salva da súa responsabilidade, pois que espere porque non é así; ten que aplicarse as outras dúas premisas ás que faríamos referencia:

a) O de non fiarse das aparencias; cada sector ten os seus problemas e cada empresa ou grupo tamén, pero algúns afróntanos e tiran para adiante. Pois eiquí necesitámonos todos e tamén temos que tirar; uns producindo, outros vendendo e outros comendo.

b) Ser Xuíz con nós mesmos, porque facemos

críticas de taberna, e ó final somos dados a considerar que o deber é doutros, e non é así.

Por qué facemos estas apreciacións? Porque todos temos responsabilidade xa que todos somos consumidores. Si, os consumidores temos moita responsabilidade influente nos procesos industriais e comerciais agroalimentarias; fagamos uso da mesma.

A nosa responsabilidade como consumidores é saber comer e saber o que se come, pois actuemos co noso deber, comamos da nosa castaña, pequena ela, pero doce como mel, que de O Caurel ó mantel no futuro pode e debe chegar como un excelente manxar. E non perdamos o tempo en sinalar nas desgracias, namentres non facemos o que debemos que é promocionar a nosa bendita castaña pequena. Como pensamos en positivo

insistimos en sinalar:

Castaña para asar
Da pequena apañar

Amigos: Nos próximos magostos, xa falaremos porque a mellor promoción é vender o que nós facemos, e non pretender que outros nos fagan o que nós non queremos ou non sabemos. Como dicía Menager: "ser libre hoxe é estar informado", por iso aquí collemos a liberdade de dar o noso parecer aínda que nos convertamos en pecadiños, pero as nosas experiencias témolas que expoñer, o que aproveitamos tamén para facer un recordatorio de que esa comarca é unha das zonas importantes de posibilidades da castaña ecolóxica, para animar ós produtores a explotar esa guinda en calquera plantexamento comercial da nosa castaña.

José Mouriño Cuba.

ACADEMIA

Pascual Veiga, 12 (Enfrente a columpios Parque Rosalía)

982 284 187

PRIMARIA-ESO-BAC-SELECTIVIDAD
 ACCESO CICLOS FP-TRADUCCIONES
 CAMPUS LUGO Y SANTIAGO

RECATELO

CALIDAD

¿Nuestra mejor referencia?

Los resultados de nuestros alumnos

Controles de asistencia diarios y académicos periódicos
15 años de experiencia. Boletines y temarios propios

Desde 1991

lugo
monforte
sarria
ourense

ARENAL
P E R F U M E R I A S

www.arenalperfumerias.com

a coruña
ponferrada
ribadeo

A CASA DO Campo

A orixe da aldea de Meiraos habería que buscala no **Castro de Rebouta**, donde houbo unha capela, da cal quedaban restos ata hai ben pouco. Máis a historia de Meiraos atópase íntimamente vencellada ó desaparecido Mosteiro de Vilar de Donas, no Concello de Palas de Rei e tamén ao Mosteiro de Samos e por suposto a Orde de Santiago.

Menendo Díaz doa Meiraos ao Mosteiro de Samos, no Século X ó día 11 de marzo do ano 973 *"...in laure ubi dicunt Meiranos ab sanctum Iohanem..."* Así consta no Tumbo de Samos.

A historia de Meiraos, atópase tamén vencellada a desaparecida Capelanía de S. Xoán de Seoane, pois o seu Capelán fixo doazón das propiedades que tiña a Capelanía en Meiraos, Seoane, Piñeira, Esperante, Castro-Portela e Rendar a unha familia de Meiraos. Aínda hoxe atopamos vestixios na toponimia coma *Fonte da Capilla*, *Leira da Capilla*, etc. por haber pertencido a devandita Capelanía.

Por debaixo do pobo atópase un souto chan chamado a **Casa do Campo**, a toponimia do lugar da a entender que na zona houbera unha casa con ese nome, pero xa ninguén lembra na aldea tal casa, que coma outras moitas desapareceran ou ben perviven hoxe con outros nomes, xa que varias delas mudaran de nome ata varias veces.

Consultado o Catastro do Marqués da Ensenada (1752) realizado por don Cenón de Somodevilla y Bengoechea, Marqués da Ensenada e Ministro de Facenda durante o reinado de Fernando VI, atopamos referencias a familia e maila casa do Campo pero na aldea de **Paderne**.

Disque no souto da Casa do Campo estivera antes a aldea, aínda que o que escribe situaría un pouco máis arriba no lugar de **A Cimeira**. De novo segundo a tradición a casa cimeira da aldea por aquel entón era a de Casa-Nova que tomou o nome por se-la primeira que se fixera no novo emprazamento, e por paradoxas da

vida a que antes fora a cimeira hoxe atópase no fondo.

O que motivou o cambio foi posiblemente a procura dun mellor abeiro nas fortes treboadas do verán, que por atoparse na falda dunha montaña, nun lugar donde converxen varios camiños dende a parte alta do monte que xuntan moita auga, e polo tanto non era un emprazamento seguro, e poida que tamén para colonizar novas terras ante o aumento demográfico.

Como queira que fose, a **Casa do Campo**, esvaeceuse coma as faíscas dunha etérea fogueira, e a súa pegada, grazas a toponimia conservouse ata o día de hoxe mentras os seus coios, cargados de historia dormen o sono eterno nun peche dunha leira, nunha vella cabana ou noutra vivenda das que hoxe se conservan na actual aldea.

*O meu agradecemento a
D. José Luís Vélez Álvarez e a D. David Gil Mato que
coma sempre atenderan amablemente a miña chamada.*

*Jesús Alfonso Parada Jato.
Meiraos*

CHIMENEAS
Hogar Confort

**CHIMENEAS FRANCESAS
RECUPERADORES DE CALOR
ESTUFAS, BARBACOAS, ETC.**

**Ctra. N-VI, Km. 399 - Tel. y Fax: 987 562 717
24550 VILLAMARTIN DE LA ABADIA (León)**

O Restaurante-Hospedaxe "A Fontiña" Pecha as súas portas

O pasado mes de febreiro, "A FONTIÑA" pechou debido á xubilación dos seus donos. Hoxe traemos un pequeno memorial feito polos membros da familia dun dos negocios da zona.

Corría o ano 80 cando un novo negocio abre as portas en Seoane: RESTAURANTE "A FONTIÑA". O nome débese tanto á fonte que está enfrente da casa como tamén a que a casa era propiedade dos da Fontiña. Nesa fonte aínda lembramos beber ao noso avó Manuel desafiando os doutores que dicían que non traía auga potable; hoxe, desafortunadamente, xa nin auga trae no verán.

Montar o restaurante non foi casual; nosos pais xa levaran o arrendo do chamado Bar de Risquel que tiña sala de festas. Contan que nesa época se facían grandes bailes aos que acudía toda a mocidade do Concello e de concellos limítrofes. ¡Cantas parellas se deron o seu primeiro bico entre os acordes daquelas orquestras, como, por exemplo, os inolvidables "Os Padernes"... Diso só temos un breve recordo de cando xogando ao fútbol na carretera lle rompíamos o cristal do bar co balón...

Nosos pais deciden cambiar a música polos pucheiros e foi tanta a ilusión posta nese novo proxecto que xa era seu de verdade (co permiso de Caixa Galicia) que as cousas empezaron a funcionar moi ben. O establecemento tivo unha moi boa acollida por parte da xente da zona e sen eles sería impensable imaxinar que durara tanto tempo aberto. María resultou ser unha excelente cociñeira, en palabras de Sabino, "case tan boa coma Carme de Mariano". Todo empezou cun modesto local apartado da estrada principal e realzando sempre a gastronomía da zona: callos, caldo, embutidos caseiros, carnes, troitas, etc. E noso pai, Jesús, sempre afanado en facer ou ter un viño que satisficera a todos os paladares.

Daquela, pola semana, a clientela

estaba composta por moitas empresas que estaban realizando obras no concello e, por iso, sempre teremos unha lembranza agradecida a tódolos alcaldes que fixeron que O Courel gañara a modernidade. Por alí pasaron os traballadores que instalaron o teléfono, que abriron e asfaltaron pistas, etc.

O domingo que tocaba feira era moita a xente que se achegaba a Seoane, tódolos negocios tiñan xente dabondo, grazas tamén ao acerto de optar por ter aberta o día de feira a oficina de Caixa Galicia. Cada domingo de feira era unha festa.

Criámonos axudando neste noso negocio familiar e tras uns anos decidimos ampliar: faise unha nova cociña, aumenta a capacidade do comedor e constrúense 7 habitacións convertindo tamén a Fontiña en hospedaxe.

Dicir que pouca xente de fóra se movía aínda pola zona e, se viñan, era en época de Semana Santa, por Santos e no verán, sempre dun xeito puntual.

Mais unha nova etapa xorde cando a afluencia de turismo ao Courel medra considerablemente, sobre todo coa apertura do camping, que foi fundamental, a aula da natureza, primeiras casas de turismo rural e unha mellor sinalización de enclaves importantísimos do Courel.

Nós decidimos probar novas cousas: nosa nai e cociñeira crea o prato estrela da casa: nabizas con castañas, chourizo e lacón. ¡Cantas racións pasaron polas nosas mans e cantos mañizos de nabizas pola furgoneta de Manolo do Pombo! (graciñas dende aquí). Hoxe podemos afirmar que entre o cocido, a carne de caza (xabarin ou corzo sempre acompañados de castañas

cocidas), caldo, embutidos caseiros, polo criado na casa, cordeiro e os diversos postres supoñen a comida que os clientes nos demandaron fora cal fora a época do ano... sen esquecer o café de pota e esa augardente tostada que a mais de un lle fixo pasar veladas cando menos entretidas...

E nestas chega o momento de xubilarse. Xubilación merecida, traballada, necesaria. Todos tiñamos esa especie de dobre sensación: gozosa pois o traballo foi moito querendo sempre dar o mellor de nós, e de certo baleiro ao deixar esta etapa atrás...

Moita xente fixo posible que o negocio funcionara: a familia enteira que nunca, fora cal fora a circunstancia e estivera onde estivera, nunca, deixou de botar unha man, as persoas que nos viñeron axudar, os provedores e, sobre todo, os clientes. A eles lles teremos sempre unha fonda gratitude, ogallá que os vexamos polo pobo e os poidamos saudar como verdadeiros amigos. Pedir disculpas cando o trato recibido non foi o agardado e animar a todo o mundo a que siga a visitar o Courel. Hoxe vén máis xente que cando nós empezamos e o noso compromiso foi contribuír dende sempre a que o Courel fora unha referencia do turismo de interior galego: témolo todo para acadar ese obxectivo.

Queremos agradecer desde aquí o interese e o cariño mostrado cara á Fontiña polos membros da Asociación Fonte do Milagro. Moitos deles, bos clientes e mellores amigos. Apertas para todos e ánimo para seguir coa súa excelente labor.

FDO: Familia Marcos-López.

EL GORDO DE La Primitiva

Bono Loto
La Quiniela

La Primitiva

Reserve xa a súa Lotería de Nadal

El Gafe
administración de loterías, nº 12 · ctra. N. VI, km. 501,6
c.c. carrefour, local nº 15 · 27005 Iugo
982 203 159

VII CERTAME DE PINTURA

Os concursos de pintura rápida estas a converterse nunha manifestación cultural de gran interese no noso país, son moitas as vilas e cidades que organizan este tipo de eventos e onde teñen xa unha fonda tradición, en moitas delas xa superan as 30 edicións, o que da a entender a acollida e importancia que teñen estas xuntanzas.

O Certame que se organiza en O Courel chegou este ano a súa VI edición e ano tras ano o poder de convocatoria está a medrar. Non é un concurso de primeira linea en canto a contía dos premios pero si que está a consolidarse coma un dos clásicos nesta modalidade artística.

Na edición celebrada o sábado día 14 de xullo participaron pintores chegados dende Albacete, Logroño, Toledo, Madrid, Avila, Segovia, Santander, Valladolid, Vitoria, Bilbao, Asturias, León e representación de tódalas provincias na nosa comunidade.

O bo ambiente que deixan estes eventos xa podía verse o venres, moitos dos participantes achegáronse de vispera para ollar o terreno e buscar onde colocar o cabaleta e plasmar o que os ollos

albiscan para competir por algún dos premios que neste concurso se ofrecen.

A diferenza de edicións anteriores este ano a entrega de obras e valoración do xurado, así coma

Fotos: J. L. Sando

a entrega de premios tivo lugar en Froxán. Habilitáronse tres mesas de sellado ou puntos de control, onde tiñan que pasar os participantes para inscribirse, selar o lenzo e comprobar que todo estaba en perfecto estado coma fan constar as bases. De 9 a 11 da mañá ían inscribíndose o mesmo; se facía entregaba dunha bolsa con un bocadillo, bebida e peza de fruta para tomar un *tentempé* a media xornada, rematado o prazo de inscrición foron un total de 69 artistas os que certificaron a súa participación e deron comezo o concurso, cada quen colocábase no punto escolleito con antelación ou ben o que lle parecía mellor.

O día animábase, a climatoloxía estaba do mellor, o ceo totalmente despxado, eso

Esta miel cosechada en los profundos valles de la Sierra del Caurel, en donde conviven la flora mediterránea y atlántica, tiende a cristalizar. Si se prefiere líquida debe calentarse al baño maría a una temperatura de 40° C.

Conservar a temperatura ambiente

Miel de producción Ecológica

CAURU, SDAD. COOPERATIVA GALEGA

Rúa Arroyo, 6-1° • 27320 - QUIROGA (Lugo)
Teléfono: 982 435 179 • Móvil: 679 746 303

Miel cosechada en la Sierra del Caurel

RAPIDA

DO

CAUREL

sí, chegando o mediodía o termómetro xa pasaba dos 30 grados, os pintores buscaban unha sombra onde protexerse.

De 16:00 a 17:30 foi a hora establecida para a entrega das obras concursantes, as que chegaran fora deste prazo serían rexeitadas,

habilitouse a Aira para exponer e cada un, segundo ia pasando o control de entrega colocaba a obra sobre o seu propio cabaleta.

A apartires das 18:30 tocáballe o turno o xurado, eles co seu criterio escolleron as obras merecedoras de premio. Non foi tarefa fácil xulgar, a calidade de moitas das obras era moi parella o xurado seleccionou 25 das que 12 levarían premio.

As oito do serán facíase entrega de premio, sen lugar a dúbidas o intre máis agardado e estes foron os premiados:

Categoría xeral:

1º Premio Lupicinio Hernández de la Cruz de Ponferrada (León)

2º Premio Juan Ignacio Goitía Arbe de Santander

3º Premio José Antonio Regidor de Segovia

8 Accésit para:

José Manuel Juárez Pérez de León

Tomas Pérez Marbán de Avilés Asturias

Diego Fernández Columé de Gijón Asturias

Carlos Sosa Gómez de Parla Madrid

Fernando Díaz Herrera de Santander - Cantabria

Carmen Martín Serantes de Ferrol A Coruña

Cristina Gaztelumendi de Ponferrada León

José Ignacio Amilivia de Logroño La Rioja

Pintor Local: Jesús Alfonso Parada Jato de Meiraos

Infantil A

1º Premio Denis Castillo de Lugo

2º Premio Xan López Fernández de O Courel

Infantil B

1º Premio Aitor Randeiro Álvarez de O Courel

2º Premio Pedro Vázquez Álvarez de O Courel

SANDRA CANCELA

C O C I Ñ A S

RÚA MANUEL MARÍA 2-4 BAIXO

982 203 985

e-mail: cancelacocinas@mundo-r.com

RELATORIO DUNHA CONVIVENCIA GALAICO-ESTREMEÑA

A prol do
documento e
exhaustivo traballo de
Mercedes Vázquez

Saavedra, *Rainos IV "Os tres lugares"*, publicado no número 21 desta revista, quero achegar a miña modesta colaboración sobre o tema, engadindo unhas poucas anotacións recollidas no curso dunha visita efectuada a aqueles

singulares lugares cacereños, por profesores e alumnos da escola Oficial de Idiomas de Pontevedra, (Idioma Galego) o ano 1977.

O feito de fomentar o contacto afectivo e a comunicación periódica cos habitantes desa área xeográfica situada ao NO da provincia de Cáceres, por parte da devandita Escola, merece as máis afervoadas loanzas, pois alí, apegado á mesma raia de Portugal, existe un verdadeiro enclave lingüístico do NO peninsular, onde perduran e permanecen vivas moitas esencias da cultura común de Galicia, de Asturias e de León, afortunadamente conservadas dende a lonxana idade media.

Como di a autora, unha alta porcentaxe dos ben levados 5.000 veciños que viven nos "tres lugares" asentados no Val do Xálama, (o monte máis elevado do contorno), practican tres variantes dialectais que son: o **valverdieru**, desenvolvido no municipio de Valverde do Fresno (Valverde del Fresno), o **mañego**, asentado no concello de San Martiño de Trevellu (San Martín de Trevejo) e o **lagarteiru** na Vila de As Éllas (Eljas).

A zona, de tan só 250 Kms cuadrados, que se gaba, con razón, de posuír unha singular beleza natural e paisaxística, sei que estivo sometida a un obrigado illamento ate a década dos anos 90, se cadra por manter unha precaria rede de comunicacións ancorada nos naturais camiños de ferradura, situación, por penosa e prolongada que levou a economía doméstica local a arrimar máis cara ao país veciño, arredado a escasas dúas

leguas.

Por outra banda, o inexorábel transcorrer dos séculos, tamén axudaría a que as raicierias que vencellaban aos nosos devanceiros coas súas orixes fosen quedando murchas a partir do mesmo século XIII, cando foron desprazados como colonos, para vir acomodarse cos seus modos de vida e demais circunstancias, a estes novos territorios reconquistados.

A nosa curta estada dunha fin de semana por aquelas terras, propiciou innumerábeis contactos e ocasións para ollar, para falar, e tamén para escoitar "os rumores" que nos viñan de tan lonxe a través do tempo, expresado na palabra e nos costumes.

Foto: J.L. Sando

Así, cando pasabamos pola "Calli da Igrexa", topamos cunha dona que estaba parada véndonos pasar, e non desaproveitamos a ocasión para iniciar parola con ela e preguntarlle, de súpeto, cómo facían o caldo aquí, se é que o facían. Díxonos que non que eles ao "caldo" chamábanlle "esparragau", que o fan cun "sufrito" de patacas e verzas e explica que "na mata do cochinu fan chourizos e morcelas". Cando nos invitou a saír da sombra na que nos atopabamos, díxonos así: "se agradece o sol, porque á sombra vai frío" e dirixíndose logo a unha veciña que pasaba pola outra beirarrúa, transmitiulle cun berro a nova para elas de que "Hoxe non ha vindu o cura".

Para satisfacer a nosa curiosidade natural preguntamos a outras persoas, a carón do local do "Grupo Folklórico AIRIS MAÑEGUS", se os cativos aprendían ben "**a fala**" e quedamos informados de que "a fala a aprenden na casa, usándoa coma tódolos adultos nas conversas íntimas, nos xogos e nos traballos. E aqueles afortunados que están a idade de merecer, moceando". Remata outra persoa, referíndose os nenos: "cuando van a estudar a la capital, les fan aprender muitas falas"

Na “Plaza da Constitución” vén cara a nós, decidido, un home sorridente, nótaselle que ten ganas de falar cos galegos que viñeron e actuando coma se nos coñecese de toda a vida, amosa estar ledto con poder intercambiar “falas” que lle son cariñentas e explica que “ten as fillas en Madrid, con carreira, pero que elas ali, na casa, só falan o que é a propia *fala* e tamén cando se xuntan con familias de aquí que traballan alá”.

No noso percorrido pescudador por rúas, prazas e calellas, fomos pasando ao caderno a variada nomenclatura nos “tres lugares”, Placa Maior, Calli a Palla, Calli os Campos, Ronda da Muralla século XVI, Calli as Parras, Calli du Emigrante, Calli San Pieru, Calli Tabolau, Calli Castelo Artu (Alto), Calli D'as Migreiras, Calli Entrá no Forte, Calli a Encomendada/Calle la Encomienda, Calli Os Caños/ Calle los Caños...

E tamén, Boíga do Viñu, Taller Vieira, Café Bar Arcus...

A Vila de As Éllas, co seu castelo do século XIV, irmanada coa localidade portuguesa de Foios, (Beira Baixa) dános noticia da importancia que acadou tamén por aquí a economía agochada (o contrabando, o estraperlo), cando nos achegamos ao actual e moderno Parque Municipal, a carón da fortaleza, onde figura escrita na pedra a seguinte inscrición nun monumento conmemorativo:

*En memoria de aqueles
Homes e mullerís de un LAU
e oitru da Raia que, con a súa arritia e
intercambius gañorin a vida i a amistai sincera dus
lugaris.*

*Que u hermanamento de OS FOIOS i AS
ELLAS sea, en memoria de us que anduberan
camiñus, ejemplu
que mus move a alcanzar as máis altas metas.
As Éllas, 8-IV-MCMXCV*

O momento da partida chega inexorábel e con el as despedidas enchidas de firmes propósitos, para celebrar futuros encontros e seguir mantendo a colaboración, dentro deste ambiente de amizade duradeira.

E cando imos deixando atrás estes eidos que arrodean “Os tres lugares”, volvemos a vista aos nosos

cadernos onde quedan preguntas que ninguén poderá contestar:

Quen eran eles? Cantos chegaron aquí? De que lugares partiron? Atoparon boa acollida? Ou ocuparon espazos ermos e arrasados polas guerras? Como arraxaron tan longa camiñada? Aproveitaron as vías romanas existentes daquela? Eran só labregos? Mantiveron por algún tempo os contactos cos lugares que abandonaron?...

Manuel Arias Real
Pontevedra

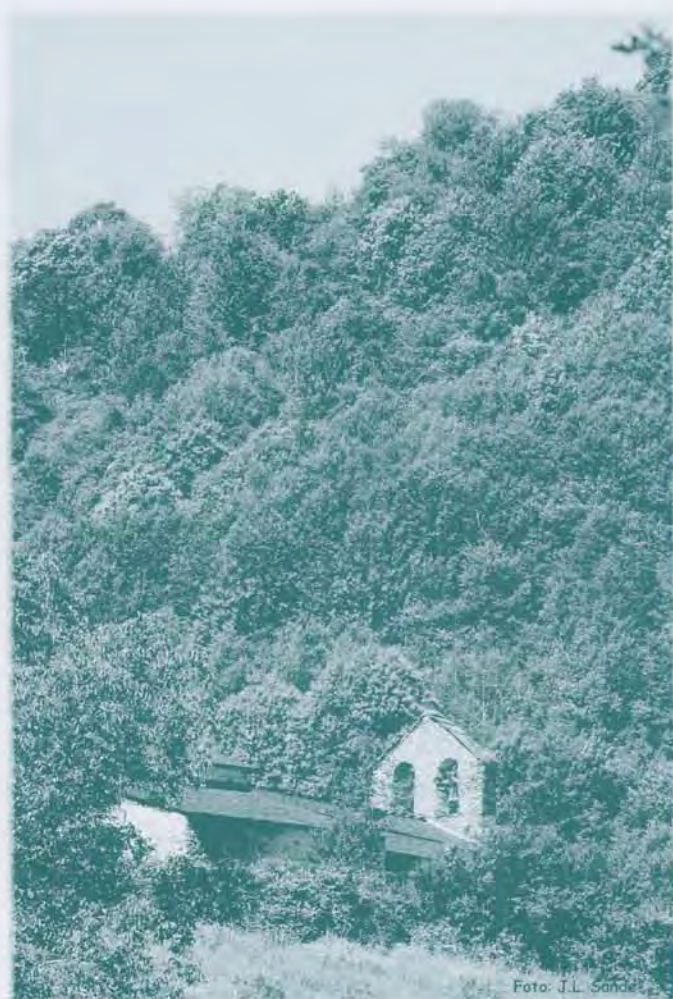

Foto: J.L. Sánchez

Casa Valín
ALOJAMIENTO RURAL
Nieves López Valín

APARTAMENTO COMPLETO

SEOANE DO CAUREL (Lugo)
Teléf. 982 155 388
info@casaruralvalin.com
www.casaruralvalin.com

auga pasada move muiño

O día 17 de Maio, como moi ben se sabe, está dedicado ás Letras Galegas, pero tamén este ano a MARÍA MARIÑO, por haber sido nomeada pola Real Academia da Lingua Galega, poetisa do ano.

Pasados dos días, o 19-5-2007, cumpríronse 40 anos do seu pasamento, nada no 8 de xuño do 1907, sendo soterrada no cemiterio de Seoane do Caurel..

Como queira que dabondo xa se espallou a súa biografía e toda xeira de datos, anécdotas, obra e vida dela na data do día das Letras Galegas, sumábanse a outra homenaxe coa organización da Asociación Cultural Fonte do Milagro, que edita a revista "A CANDEA" con participación de Adega de Lugo e o Grupo de Poetas da Ribeira Sacra, entre outros, ó mesmo tempo que se presentaba un libro dedicado a María Mariño "Do mar de Noia á Serra do Caurel" de Mercedes Vázquez Saavedra, fermosamente ilustrado, e presentado por Rafael López Vizcaino, xefe do Servizo de Creación e Difusión Cultural en Lugo e máis persoeiros que lle adicaron versos a MARÍA, todo elo na verde e bela paraxe de Ferreirós Dabaixo no incomparable marco enxebre do PONTÓN..

Xuntamente, con este gallo, celebrábase a "Festa dos serradores" serradeiro persoal da tradicional forma de tallar os troncos para facer táboas e tablóns con un tronchón de serra movido por unha parella de homes de arriba a baixo.

A ubicación, nos aledaños do Pontón, ó pé do río, de increíble beleza ecolóxica con campiña, arboreda, e cantina con mobiliario artesán todo feito e argallado con cachos de troncos e ramas artisticamente amañados, de mesas, cadeiras, e sillóns, ata orelludos, para comodidade de sentadoiros con merendeiros, pontillóns e natureza sen par, habendo pancetada popular con viño en pipote así como tamén churrasco á brasa tostado no forno candente do bar cos leños da bisbarra.

Ó remate do xantar, despois dunha magnífica organización en que agasallaron ós asistentes con libros e

revistas, tivo lugar o recital de varias poesías en honra e lembranza do pasamento, moitas delas da propia María "a costureira" e algunhas outras, expresamente feitas para a data por Pepe Pol, Rosa García Machado, Xermán López Quiroga e algúns outros de Adega: Curra Figueroa, Montse, Mercedes, etc., colaborando de xeito especial, e de anfitrión Evaristo e a súa dona merecentes de louvanza.

Por falta de espazo para todas, reseñamos a de Xermán titulada " HOMENAXE A MARÍA MARIÑO "No Pontón do Caurel"

URBANO ARZA, S.L.

CONTRATISTA DE OBRAS

MATERIAL DE CONSTRUCCIÓN - MOBLES
FERRETERÍA - BAZAR - ROUPA E CALZADO

Supermercado CLAUDIO

C/ Deputación Nº 41 • 27325 FOLGOSO DO CAUREL (Lugo)
Tfno.: 982 433 026 - Fax: 982 433 055

17 DE MAIO DÍA DE MARIA MARIÑO

Como xa cometantamos no anterior número de A Candeia este ano a Academia Galega da Lingua dedicou as letras galegas á poeta natural de Noia pero courelesa de adopción, “a dinamiteira da fala” como a chamaron algúns.

Os actos organizados pola Academia Galega tiveron coma escenario Seoane, onde se congregaron académicos, políticos e outros persoeiros da cultura así coma un bo número de veciños do Courel e persoas chegadas dende varios puntos de Galiza. Deron comezo os actos facendo unha ofrenda floral diante da sepultura da poetisa no cemiterio de Seoane e alí mesmo, membros de colectivos do Courel leron fragmentos de poemas da homenaxeada e doutros creadores; dende alí a comitiva dirixiuse ó local da antiga escola onde varios dos académicos interviron diante o numeroso público que acudiu o evento.

Remataron os actos nun restaurante do lugar onde académicos e convidados deron conta dun xantar.

“HOMENAXE A MARIA MARIÑO”

Caurel (Pontón)

Para ti María Mariño
Nesta fermosa paraxe
Quero con todo cariño
Sumarme a túa homenaxe.

Xunguido ao meu corazón
O teu “Palabra no tempo”,
Escondido nun rincón
Dáme a min, vida e alento.

Filla de Noia, e do Caurel
Cos versos fuches cantando
Facendo coiles verxel,
Ceo de estrelas brillando

Verbas, ti ías cosendo
Co agulla da costureira
E deixáchelo arrecendo
Da poeta cociñeira-

Mainiño, tamén, labrando
Unha xoia primorosa
E cos teus fíos bordando
Poemas en verso e prosa
E neles, mirábate a lúa
E facía caricias o vento,
Puntadas da vida túa
Cosidas pro meu contento

Fuches cantora da Terra
Cos teus versos trobadores
De serradores, da Serra
Vivenzas dos teus amores

Cantácheslle a auga, ea braña,
Os ríos, fontes, e gaiteiros
A xente desta montaña
Os músicos feiteceir

Nesta terra tan fermosa,
Néla, como dedo ó anel
Como a roseira á rosa
Filla adoptiva do Caurel..

Soliña, no teu silencio
Coa forza do teu poder,
No corazón do teu ser
Levaches, do fin ó comenzo,
Ó Caurel no teu querer.

Pontón de Ferreirós dabaixo
19.de Maio de 2007-05-15
Germán López Quiroga

COMPRA - VENDA - ALUGUER

De Casas, Pisos, Fincas etc...

Avda. Coruña, 156-Baixo 27003 Lugo

Tlf./Fax 982 813 827

inmobiliarialucense@inmobiliarialucense.com

CONSTRUCCIÓN OU CULTURA?

Entre os moitos e moi variados valores cos que conta a Serra do Courel, un dos que máis destaca é a arquitectura, centos e centos de construcións levantadas pola man do home enriquecen e fan medrar a beleza e valor da zona. Edificacións singulares, algunhas delas únicas, que raramente se poden atopar noutro punto de Galicia, cada unha cun deseño e uso específico.

Nos 21 anteriores números de

a Revista do Caurel "A CANDEA" fíxose pouca ou ningunha mención a este tema, un traballo que considero de moita importancia. Aínda que non sexa a persoa máis indicada para falar e dar explicacións neste referente vótolle valor e atévome a narrar como son e os fins para os que foron construídas segundo os meus coñecementos. Boa parte están en estado ruinoso abandonadas por que seu uso nos é necesario por o que non cabe dúbida que o valor cultural e etnográfico que podan ter é o suficiente para tratar o tema máis en serio e tomar algunha decisión antes de que sexa tarde ou imposible a súa recuperación e posta en valor.

OS SEQUEIROS

Son tan vellos na zona coma a chegada dos castiñeiros. A necesidade de conservar a castaña durante todo o ano e dado que este froito foi base e sustento dos moradores da Serra durante séculos, levou ó home a argallar un sistema ou maneira de extraer a humidade e así facer máis fácil a conservación; pola contra só se poderían utilizar coma alimento uns poucos meses ó ano.

A estrutura destas edificacións é semellante á das vivendas, seus muros constrúense de pedra e o tellado de laxas de pizarra; a súa forma soe ser cadrada ou rectangular e atópanse situadas igual dentro das poboacións coma nos soutos. A planta baixa, coñecida como *sequeiro* e a planta superior ou *caniceira* son os únicos compartimentos; na planta baixa onde a base soe ser de terra ou ben rocha, segundo fora o terreo, é onde se acende o lume para que coa calor e fume que se produce se vaian secando os froitos que se colocan no andar superior. As características principais da caniceira só teñen en especial que o chan ou piso onde se colocan as castañas está composto por uns listóns de madeira duns 4 cms de ancho e cunha separación ente si de 0,5 cms aproximadamente, o que fai que suba mellor a calor e o fume e así os froitos estean mellor ventilados e sequen máis axiña, algunhas veces era frecuente ver as paredes laterais rexuntadas con barro para conseguir manter mellor o calor e este non se perdera polas fendas existentes entre as pedras da construción, as que teñen ventá soe ser esta de pequenas dimensións; tamén é normal que a distancia entre o piso da caniceira e o tellado fora de pouca altura, o que axudaba a manter mellor a temperatura.

Estas construcións abundan intercaladas coas vivendas nos pobos pero tamén se atopan moitas nos propios soutos onde alí se secaban para aforrar o traslado do froito verde, e ó mesmo tempo por que aquí tamén se atopa a materia prima para o seu secado, a leña dos vellos castiñeiros. Pódense atopar auténticos poboados destas edificacións que asemeñan pequenas aldeas, este é o caso

do grupo de sequeiros de Mirad, os sequeiros de Mostad que forman un conxunto de gran beleza, tamén son singulares o amoramento destes en Froxán concretamente no lugar denominado Abeado ou o conxunto de Rendar onde antigamente existiu unha poboación e coas pedras das súas vivendas se levantaron os hoxe abandonados sequeiros. Os sequeiros do Teso, Valdanogueira e mesmo Portela, preto do pobo de Castro de Portela son tamén conxuntos a ter en conta pola súa beleza e curiosa ubicación.

Pobos coma Froxán cando nos tempos de maior ocupación o número de veciños ou casas abertas era de 25, o número de sequeiros xa se duplicaba, algúns veciños eran donos de máis dun ou ben os propietarios eran doutras poboacións que posuían castiñeiros no lugar ou ben os arrendaban e aquí pasaban os meses de castañal, compre dicir que en Froxán concretamente acudían a coller castañas no outono xentes dos concellos de Samos, Incio, e dos pobos do Courel lindantes con Pedrafita do Cebreiro que logo de secas as transportaban en carros ou cabalerías ós seus lugares e así contar cun alimento que anos atrás foi base do sustento dos caurelans e arredores. Nos nosos días estas xoias arquitectónicas están a caer no esquecemento, o abandono dos soutos, a pouca rendibilidade segundo algúns da castaña seca, o cambio nos hábitos e cultura alimenticia, a preocupante perda e envellecemento da poboación conleva que os sequeiros se lle de outro uso ou o que é peor acaben derruídos.

COCINA NATURAL DE LA TIERRA

Teléfono para encargos: 982 16 52 13
Ponte de Valdomir - Folgoso do Caurel

CASA CATUXO

AS CABAÑAS

Son outras das edificacións abondosas en toda a xeografía courelá, semella a súa construción os sequeiros pero o seu uso, e nalgúns casos características arquitectónicas

OS MUIÑOS

Se a castaña foi sustento e alimento durante séculos dos coureláns, non foi moito menos importante o valor do cereal na vida de persoas e animais na Serra; millo, centeo, cebada, aveia, trigo etc., tiveron forte transcendencia na vida dos moradores da zona, nos *anos da fame*, como aínda hoxe contan moitos, estes cereais aliviaron a falta doutros alimentos. As ladeiras e montes foron roturadas e onde

diferéncianos dos anteriores; moitas son dunha soa planta e o uso ó que se dedicaban era, e aínda segue a ser nalgún caso o gardar a herba seca para logo dar de comer ós animais durante o ano, normalmente atopámolas preto dos prados ou veigas, a carón dos regatos ou ríos e onde se atopan as praderías por situarse preto para rego.

Diferencias dos sequeiros coma xa dixen por que nalgúns casos están teñen unha sola planta só que a diferencia dos sequeiros estas tiñan táboas no chan para illar a herba e non estivera en contacto co sùelo e deste xeito non collera humidade. Algunhas contaban con dous andares. Era frecuente que a planta baixa servira máis coma refuxio para os animais que pacían nos prados que para gardar a herba. Hoxe aínda se poden ver moitas á beira dos prados, moitas delas cubertas pola vexetación. O que non cabe a menor dúbida é que a perda e abandono destas é unha perda importante da riqueza cultural e etnográfica do Courel.

había un pouco de terra alí se sementaba, parello a todo isto estaban os muiños: artiluxios que transformaban o gran en fariña para así poder elaborar pan e outros produtos de vital importancia. Son moitos os construídos preto do río ou regatos onde se aproveitaba a forza da auga para mover as moas de pedra e así pulverizar o gran e facelo po fino ou fariña.

Estas construcións nalgúns casos dun tamaño tan reducido que pouco máis espacio tiña que para albergar as moas e un pequeno sitio onde caía a fariña, están levantados coma calquera outra construción na zona a pedra e madeira coma base principal; situábanse o máis preto posible de correntes de auga, nalgúns casos facendo pequenas presas para embalsar o líquido elemento e así aproveitar mellor a súa forza, noutros casos aproveitando o forte desnivel e así non se facía necesario almacenar ou empazar a auga. É bastante normal que cada pobo conte co seu muiño comunitario, senón de tódolos veciños si de boa parte deles. O seu aproveitamento facíase por quendas e cada un moía o día que tiña asinado.

Camoga, s.l.

CONSTRUCCIÓNS, PROMOCIÓN E REPARACIÓNS

R/ Entrerrios, 20 - 22 - Baixo • 15404 FERROL - Telf.: 981 37 24 56 / 981 37 20 65 • Fax: 981 94 77 64
E-Mail: camoga2000@hotmail.com

Existía (por que hoxe descoñezo que funcione en todo O Courel algunha destas “industrias”) varios tipos e segundo os expertos ou vellos muiñeiros, non todos facían o mesmo pan, as moas, a forza da auga ou velocidade de xiro eran razón para que moendo o mesmo gran, o moído nuns fixera mellor pan que outros, tamén pode ser a mestría do muiñeiro.

A maior parte dos muiños do Courel o ser de usos comunitario cada un era o seu propio muiñeiro e especialista e así facía a fariña o seu gusto, pero algúns de único propietario e que se dedicaba a moer para calquera que alí levara o gran previo pago que se denomina *maquiá* ou o que é o mesmo que cobra en especie ou gran. Unha porcentaxe do gran a moer sería para o muiñeiro en concepto de pago, a medida a utilizar era o ferrado medida de capacidade pero máis coñecida como medida de superficie.

FERRERIAS E MAZOS

A abundancia de mineral de ferro na zona fixo que se levantaran un bo número destas industrias metalúrxicas. O seu fin é transformar o mineral en pranchas ou lingotes de ferro para logo elaborar aperos e ferramentas. Estas mantiveron a súa actividade hasta primeiros do século pasado onde as fundicións modernas (Altos Hornos) fixeron que estas caeran no esquecemento, a súa rendibilidade non facía posible o seguir elaborando e pouco a pouco foron pechando, deixando a actividade. Algunha das existentes na zona xa nin se distingue a súa ubicación, as enormes paredes foron derruídas e a súa

É singular o grupo de muiños construídos no regato entre Noceda e Vilela que se atopan á beira do camiño que comunica as dúas poboacións, algúns atópanse en estado ruinoso. A súa ubicación e fermosa construción invitan a que estas xoias sexan restauradas e recuperadas senón para moer si para conservar e amosar o seu funcionamento, nestas datas aí nenos nacidos en O Courel que descoñecen o porqué destes e o seu funcionamento.

Tamén dentro dos termos do Concello había algún destes muiños cunhas características especiais, construcións máis grandes onde a familia que o atendía podía facer vida. Estas levan o nome de aceñas, o proceso do moído faise máis completo, chegando por medio de peneiras movidas tamén pola forza da auga a separa a fariña fina do farelo ou parte máis grossa e que normalmente se usa para alimento dos animais.

pedra aproveitada para facer outras construcións. Tiveron relevancia as de Lousadela, Baldomir. Por sorte mantense en pé e gracias a súa recuperación por parte da Xunta de Galicia, a Ferrería de Savane que conserva a súa estrutura orixinal, e se recuperou boa parte do seu mecanismo de funcionamento.

O interese económico destas maxestuosas edificacións tivo moita transcendencia na vida social e económica do Courel e todo o arredor.

Os mazos tiñan como función mazar o ferro que saída das ferrerías e facer aperos e útiles todo aproveitando a forza da auga para mover foles e mazos, houbo nalgún tempo un número importante destas edificacións na comarca.

FONTES, CANEIROS, HERMIDAS, POZOS, MORADELLAS, CABANELOS e outras quedan para vindeiras ocasións.

Podíamos encher follas e follas falando das mil e unha formas arquitectónicas que perduran en toda a superficie da Serra, esta é unha moi breve descripción dalgunha destas xoias. Non sería malo que as Administracións Públicas votaran unha ollada a este patrimonio e fixeran un pequeniño esforzo para que non se perda, tamén é compromiso noso, de todos os coureláns manter vivo o legado que os nosos antergos nos deixaron.

NATUREZA E DESEÑO

CASA de CHAOS

Tlfs. 982 185 254
649 162 415
Paderne de Courel

<http://es.geocities.com/marcoschaos/>

19 de maio: Onte no Courel:

A tradición e a vida:

Nun glorioso día de sol, que as follas debuxaban sobre as caras da xente e o solar augusto e milenario do Courel, celebrouse unha festa tradicional:

O aserrado manual. Unha serra de ar que voaba rispando a traba de carballo. As maus sabias do guiaban o seu gume mellado. As maus dos homes sabios pousaban en fermosos asideiros de pau de buxo feitos polo carpinteiro que tamén controlaba o traballo. Todos puidemos participar. Para aprendermos a dureza sabedoría do oficio. O Courel en todo o seu esplendor primaveral. Fervidoiras e cachóns no río, hortiñas loitando coa pendente, prados de rega e soutos revestidos coas follas novas da estación.

Polo medio e adubando todo a poesía, de Maria Mariño e de outras/os poetas que se foran achegando convocados polos activos da Asociación Fonte de do Milagro, (Mercedes é unha forza imparable da natureza....) que organizou a festa coa axuda de SOS Courel e participación tamén de representantes de ADEGA.

As serras de ar que traballan nas madeiras nobles que se crian nas nosas Serras interiores foran nese día celebradas. As primeiras feitas do ferro da terra, traballadas polos ferreiros e polos carpinteiros coureláns. As outras traballadas polos labregos desde o fondo dos séculos. Todos elementos da Terra.

Terra matria do Courel que merece ser cuidada, respectada e preservada.

Fago un chamamento a toda Galiza en apoio da xente que vive nestas montañas, que loitan por encontrar un medio de traballo digno na súa terra e se resisten a vela desaparecer baixo os barrenos que

libran as vetas de lousa deitando a baixo os montes magníficos. Empresas que traballan mercé aos subsidios oficiais que fan rendible a súa actividade doutro modo ruínoza, e que non se preocupan de restaurar as desfeitas que deixan despois de ferir a terra tan cruelemente.

Rompamos esa inmoralidade que supón socializar as perdas e privatizar os gaños. Reclamemos para a terra o que é da terra. Digamos non as canteiras a ceo aberto no Courel e en todas as montañas onde traballan. Digamos non á prepotencia dos poderosos empresarios que gobernan gobernos sen necesidade dos votos dos eleitores. Digamos si aos traballos da xente, as hortalas, os soutos, as estradas que comuniquen aos habitantes. Non as feitas para retiraren as pedras en que se convirten as serras. A atención sanitaria 24 horas. Á formación permanente de adultos e xóvenes.

Digamos si ao respecto pola cultura. As riquísimas tartas feitas de castaña: Caurela e Pilonga. As madalenas feitas de fariña de castaña As Roxas, a que convido a todos a probar e comprar e gozar.

Visitemos o Courel, non como alleos, máis coa devoción que esixe o respecto polo traballo, pola magnitude dos seus "tesos montes", pola fermosura e pola rica variedade dos seus produtos.

Biodiversidade, Xeodiversidade e Cultura danse a man nesta bisbarra en que Galiza se deita e repousa. Defendámola dándolle o noso incondicional apoio.

Adela Figueroa Panisse

Turismo

CASAS

Rural

CARLOS - COMERCIANTE - DOSINDA

6 HABITACIONES
SALON

APARTAMENTO 4 PLAZAS
COCINA

CASA COMPLETA
3 HABITACIONES

Vilamor do Courel (Lugo)

Información e reserva: Tfno 982 155 618

A falta de esperanza : A peor das pobrezaas.

Adela Figueroa Panisse. Lugo na maña do San Xoán de 2007.

Nunha brillante conferencia Ramón Chao e Ignacio Ramonet falaron en Lugo, no 22 deste mes acerca das guerras, e acerca da pobreza no mundo: A Guerra Contra os Pobres. A Pobreza é a peor das contaminacións. Aprendin esto de Maria Novo, e tamén escoiteillo a Federico Mayor Zaragoza.

A loita contra a pobreza debería ser un elo que unise a todas as ONGs sen excepción.

A pobreza empurra os países á súa autodestrución. É a pobreza a que vai acurralando ás xentes de Africa até meterse nas pateras. Os máis ousados, os máis fortes e intelixentes vanse embora. Os países, submetidos a selección antinatural, fican desposeídos do seu máis prezado capital: Os elementos máis valiosos da súa poboación.

A pobreza é algo máis que a falta de alimento. Sen minimizar esta carencia, a pobreza condiciona a nosa vida. É a falta de expectativa, de esperanza no futuro, de posibilidades de desenvolvemento o que empurra ás xentes nun camiño de autodestrución.

Tal está a acontecer no noso agro na actualidade. O exemplo máis doroso témolo no Courel. As súas xentes, acurraladas na falta de expectativas, ven como unha saída traballar nas canteiras que destrúen as súas montañas. Vótanse ás pateras da destrución do territorio por se os seus fillos atopan noutros lugares esas expectativas que a eles lles son negadas. É unha total renuncia.

Legalizar a canteira da Campa, que se saltou todos os tipos de legalidades, no Courel, é unha burla para todos os que nos vemos obrigados a cumprir as leis cada vez que pretendemos mover unha pedra ou un valado. É un fracaso das diferentes administracións que foran gobernando Galiza. O alcalde de Folgoso ten dito que, cada vez que os ecoloxistas van por alí, a el danlle votos, porque el garante que as canteiras van seguir abertas. E xa se demostrou coa recente legalización da louseira La Campa por parte do Consello da Xunta do día 22 de xuño. Nen él, nen a administración procuraron outros traballos para a súa xente. Iso faríalos independentes, e convén manter o voto cautivo. Como mui ben explicaron Ramonet e R. Chao, ao sistema capitalista actual, convenlle manter aos pobres. Son fonte de traballo barata e de votos fáciles. Como se explica que non se teñan procurado aínda medios para desenvolver e fomentar as naturais riquezas do Courel?

Nun Parque Natural, cos fondos económicos que iso implica habería diñeiro e traballo para todos os habitantes actuais do Courel, e atraería a outros. Pero agora xa está legalizada a canteira. Non teñen que temer que os postos de traballo sexa un argumento para mantela en funcionamento. Pode vir xente doutros sitios para traballar, como acontece nas terríveis de Pacios. Por menos diñeiro aínda. Sempre hai quen é máis pobre. Todo o mundo que teña a máis mínima sensibilidade debería de pasar polo Courel: Polos seus fermosos soutos, polas súas rumorosas augas caídas, contemplar as magníficas vistas desde o alto dos circos glaciares relictos que aínda quedan como o da Devesa da Escrita, ver o seu Taro Branco ou o misterioso torcal. Tamén polas paisaxes luas que deixan as canteiras despois de destruír irreparable e desdeñosamente, as montañas.

Tiñamos postas moitas ilusións nesta nova Administración, que consideramos de esquerdas e virada cara o País. Este último acordo do Consello da Xunta nos demostra que os cidadáns debemos estar sempre alertas. E as Asociacións Ecoloxistas e outras non podemos baixar as gardas. O que aconteceu no Courel é un aviso. Pode sentar un terrível precedente. Desde ADEGA facemos un chamado á unidade de acción para defendermos o **Desenvolvemento Sustentable** e actuar contra a destrución irreversible do noso patrimonio.

Adela Figueroa Panisse
Lugo

ACAMPAMENTO O CAUREL CAMPING - BUNGALOWS

ESPERANTE - SEOANE

RESERVAS:

Viajes QUIMATURS - LUGO

Teléfono 982 284 141

Tfno.: Camping: 982 433 101

www.acampamentocaurel.com

FILANDÓN DE MÚSICAS DO CAUREL

Ao cumprirse o 10º aniversario do Filandón de Músicas do Caurel cómpre facer unha reflexión cara o que o evento significa para o Caurel e para Galicia. O Filandón temos que o definir como un foro para posta en valor do patrimonio musical popular que se conservou no Caurel de forma extraordinaria; polo tanto foi unha gran sorte que se chegara a tempo para que futuras xeneracións e estudiosos de todo o mundo poidan botar man dos traballos de campo únicos como os que se teñen publicado.

Neste momento contamos cos tomos de Músicas do Caurel I e II, así como catro cedés e un DVD editado con motivo da celebración

deste 10º aniversario. Os cedés publicados acompañan aos libros de Músicas do Caurel, Cantares da Serra. O primeiro deles contén unha importante recreación de temas destacados do repertorio das orquestras do Caurel, especialmente dos Padernes, orquesta de Eiríz, orquesta de Romeor e de outros coñecidos gaiteiros da comarca.

Debemos destacar o CD homenaxe aos Padernes con algunha peza interpretada por eles mesmos. Niste senso temos a idea de publicar unha recopilación das súas interpretacións recollidas de forma artesanal en radiocasetes. Asimesmo contamos co CD de Músicas do Caurel II, unha importante escolma de cantares e interpretacións referidas ao 2º volume de Músicas do Caurel.

A Banda de gaitas do Caurel, recollendo unha colección importante de temas grabou un CD baixo o título de O SON DOS EIDOS, certamente unha delicia. O traballo foi grabado en lugares tan emblemáticos como a Lagoa de Lucenza ou a Fonte do Cervo de Rugueira. No Son dos Eidos aparece o son da gaita do Caurel, construída polo gaiteiro de Mostad a inicios do século pasado, con punteiro de afinación non temperada, son que enternece a propios e estranos. Este son é reproducido cada medio día pola estatua ao gaiteiro do Caurel, existente na Ferrería de Savane.

A cultura musical do Caurel prolóngase diste xeito cara un futuro. As melodías instrumentais, os romances que trouxeron cegos tan ilustres como o de Eixón e outros siguen e seguirán vivindo grazas ao Filandón.

Xosé Luís Pazo

NOVAS

Ao cumprirse estes anos de traballo en favor da música do Caurel, temos unha axenda importante de publicacións tales como a edición do 3º volume de Músicas do Caurel, un CD de música a modo de resumo das distintas edicións do Filandón así como tres DVDs. Con motivo da celebración do X aniversario o día 22 de Santa Mariña 2007 presentouse un DVD resumo dos tres primeiros Filandóns

Construccions SERVANDO

Servando Méndez Vila

**RESTAURACIÓN DE CASAS DE PEDRA
ALBAÑILERÍA EN XERAL**

C/. Portugal, 27 - 3º
27004 LUGO

Tels. 630 133 456
616 904 337

Homenaxe a José González López

Como é tradicional anualmente os amigos do Filandón rinden unha homenaxe a unha persoa que adicara a vida ao cultivo da música no Caurel, neste caso, o gaiteiro de Sta. Eufemia residente en Barcelona recibiu o cariño e admiración de 60 persoas que se reuniron na Casa Dosinda de Vilamor o día 3 de Xuño de 2007.

Na fotografía recolle o momento da entrega da medalla de ouro da Real Banda e o seu correspondente diploma en recoñecemento a súa labor en favor da música do Caurel.

Con todo Agarimo para José González

*Na aldea de Santa
Eufemia,
onde José foi nacido,
con oito anos foi para
Lóuzara,
aí vivir con un tío.*

*Voltando a Santa Eufemia,
e para Navido do Nocado,
e eiquí foi traballar,
ala o pueblo de Fabero*

*De Fabero a Bilbao,
Baracaldo e Zorroza,
para vivir definitivo,
marchouse a Barcelona.*

*O músico do Caurel,
tocou na Orquesta Celta,
por Cataluña deixou,
ledicias da nos aterra.*

*Cos Celtias na
Fontrohada,
coa gaita e a batería,
tocaba que daba gusto,
no baile que alí había.*

*O pentagrama na música,
onde un se pode expresar,
sentimentos de Leducia,
que outros poden tocar.*

*A música é tan bonita
que nos da relaxación,
expresando nunhas notas,
a gracia dunha canción.*

*Percorrendo Cataluña,
cansado xa de rodar,
retirado da orquesta
pero nunca de tocar;*

*Por que coa súa gaitiña,
el seguiu sempre a tocar,
para os amigos e a familia,
a gaita sigue a florear.*

*Polo amor o Caurel,
Santa Eufemia que
deixaches,
parte dos do "Filandón"
facémosche esta
homenaxe.*

*Un grupo dos teus amigos
neste homenaxe presente
con moitísimo ilusión
contigo estaremos sempre.*

*Vimos con todo agarimo,
facémolo cada ano,
nestas datas de Leducia
queremos acompañalo.*

*Neste humilde poema
moito che quero explicar,
no día do teu homenaxe
vai para ti este cantar.*

Manolo Méndez Silvelo
Outeiro Quiroga Lugo
10-12-2006

MIL GRACIAS Á FONTIÑA

Coma responsable e portavoz da Asociación Cultural "Fonte do Milagro" teño que expresar o afecto e respecto os propietarios do Restaurante A Fontiña de Seoane en O Courel pola súa vontade e apoio que dende o primeiro momento deron a Revista do Caurel. A recente xubilación dos responsables deste establecemento hostaleiro deixa un baleiro na cultura gastronómica da Serra, un histórico no bo comer onde afecto, amabilidade e boa comida encheron o prato de milleiros e milleiros de persoas que pasaron polos seus comedores durante anos.

Non resulta fácil esquecer os caldos, a caza, as castañas, grelos e outros pratos que alí se podían degustar, unha cociña sinxela pero que enchía o paladar dos máis esixentes, un arrecendo a cociña de verdade onde nunca faltaba o toque final de trato amable e chupito de respecto.

Graciñas e moita saúde, vivir e desfrutar dunha merecida xubilación.

Unha porta ó Caurel

CASA RURAL BONIFACIO

**6 Habitacións con baño - Cociña tradicional
Fermosas paisaxes da Montaña do Lor**

Vilar de Lor, Quiroga - Lugo Tlf. 982185 449
www.loralto.com

Recuncho para Poesía

Ao meu Neto

Para él que corre
Que voa
Que vai ser
Moi traballador
Moito ben, en, en, en.

Para ti
Lauriño meu
No día do teu
Cumpleanos
Que sexas feliz
Ata o ano que ven
Tamén, en, en, en.

Un neno para a esperanza
Ti agarda, agora
Loita incansable, loita
Ánima viva
Agarda a espesa
Luz da lúa
Agochada trala fiestra

Carmen Parada Olmo
15-5-2000

Dúas Glosas a Lúa

Dónde estás?
Non te sinto
Etérea ánima
Que esvaece, cal lamento
Cal queixume estraño
Cóma bágoa que esvara...
Coma afiado aguillón...
Pinga de choiva
E pozas no vello camiño
Da tristeira lembranza.

Dona murcha
Vella cansa
Ti so agardas
O rouco son da nostalxia

Nubeiros no corazón
Hoxe ti, eu mañá
Quén...? pasado
En qué pensas?
Neste momento
Dona coitada
Que te achegas coma coitelo
Con quén falas?
Non escoito
Atúa fala...

Dona murcha
Vella cansa
Ti só agardas
O rouco son da nostalxia.

J. A. P. Meiraos

O Neno Sen Nome

Busco un nome
para un neno que está so.
Quixera un nome collido do vento
e selado no firmamento.
Quizáis por ese nome
atope ós meus pais
ós que non atopo.

¿Serán os meus pais
a neve, a auga,
o sol, o vento?
Todo é posible,
imaxinándose o firmamento.

Urbano Arza Sánchez
10-05-07

Terra Nosa, O Courel

Terra de castros,
albares redondos,
montes e pastos,
Pontes,
ríos pequenos e grandes,
cascadas e fontes,
lomas e vales.
Picos altos e baixos,
soutos e devesas,
prantas e árbores.
Todo un conxunto
de flora e natureza.
Naturaza entre poetas.

Urbano Arza Sánchez
04-06-07

Outono no Courel

Foto: J.L. Sande

grafínco
CENTRO ESPECIAL DE EMPREGO **imprensa**

offset color
diseño gráfico
impresos en xeral

Rúa da luz nº 4. Polígono de Fingoi
27002 LUGO
Tel.: 982 284 421
Fax: 982 284 758
e-mail: grafínco@cogami.es

**Aberto dende Semana Santa
ata Outubro**

**Unha área recreativa
en plena natureza
do Caurel**

**Carnes á brasa e
productos da zona**

www.sierradelcaurel.com
oponton@sierradelcaurel.com

LU-651 (KM 28) Entre Folgoso e Seoane

Café-Bar O PONTON

**Ferreirós dabaixo
O Caurel
Tel: 982 16 52 18**

CAIXA RURAL GALEGA

COLABORA:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA E DEPORTE
Dirección Xeral de Creación e Difusión Cultural

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE INNOVACIÓN
E INDUSTRIA
Dirección Xeral de Turismo

Si desexas formar parte deste COLECTIVO,
participar nas ACTIVIDADES
que organiza, recibir a REVISTA no teu enderezo, etc.:
Asociación "FONTE do MILAGRO"
Froxán, s/n 27325 O CAUREL - Lugo
A Candeia tamen en: www.galiciadigital.com